

Résumé**Les Catalans en Amérique (XVIe, XVIIe, XVIIIe siècles)**

La Méditerranée aux Catalans, l'Atlantique aux Castellans et aux Portugais. Ce lieu commun ne correspond pas à la réalité. Les Catalans participent à la conquête et le Nouveau Monde dynamise le commerce à vocation atlantique, à l'origine de fortunes et de hautes fonctions. La diaspora catalane marque le territoire américain au temporel et au spirituel, bien que sa présence pèse peu, mais avec quelques noyaux durs. Depuis Barcelone on conteste le monopole sévillan. De 1680 à 1715, le réveil passe par la commande, qui associe capital et travail. Les décrets de Libre commerce (1765-1778) entérinent un état de fait et créent une dynamique catalane. Vient ensuite l'époque dorée jusqu'en 1793, avec une véritable explosion commerciale et des itinéraires bouleversés, les échanges passant en circuit direct par un port catalan habilité. Les guerres révolutionnaires et napoléoniennes amènent des années de crise, mais le commerce catalan perdure grâce à ses exportations traditionnelles d'eau de vie, de vin et de fruits secs, aux exportations de produits étrangers et à la traite des noirs, seulement réprimée après 1842. Au XIXe siècle, les Catalans sont toujours attirés par l'Amérique et Cuba est une île catalane, le commerçant catalan devenant personnage incontournable de la société créole, suscitant à la fois jalousie et admiration; "juifs espagnols", les Catalans sont aussi "ianquis d'Espagne". La communauté catalane est, au moins, perçue comme une minorité active avec un esprit de corps reposant sur la langue, sur l'amour du pays natal et sur l'esprit d'entreprise.

Resum**Els Catalans a Amèrica (segles XVI, XVII, XVIII)**

La Mediterrània als catalans, l'Atlàntic als castellans i als Portuguesos. Aquest tòpic no correspon a la realitat. La Mediterrània no fou mai un llac català i els catalans foren també presents dins l'Atlàntic. Originari de Gènova o no, Colom tenia companys catalans. El Nou Món dinamitza el comerç català a vocació atlàntica. El negoci origina fortunes considerables, que fan accedir a altes funcions. Els catalans participen a la conquesta. La diàspora catalana marca el territori americà al temporal com a l'espiritual. Però aquesta presència pesa poc, amb alguns nuclis durs: Venezuela, Paraguai, Califòrnia. Hi compta molt el clergat regular i sobretot el comerç, que sembla parar-se a mitjans del segle 16 per a reiniciar-se a finals del 17. Des de Barcelona es discuteix el monopoli dels mercaders de Sevilla i després de Cadis. De 1680 a 1715, el despertar passa per la comanda, que associa capital i treball, primer amb intermediaris sevillans, després amb inscripcions individuals i finalment mitjançant iniciatives col·lectives. Els decrets de Lliure comerç (1765-1778) ratifiquen un estat de fet i creen una veritable dinàmica catalana. El primer obre les Antilles a nou ports espanyols dels quals Barcelona i, després, una sèrie d'ordres reials eixampla l'àrea comercial a tot l'imperi i altres ports són habilitats. L'etapa antillesa (1765-1778) va estimular el comerç català. El nombre de travessies indueix una regularitat dins els transports. Segueix l'època daurada fins al 1793, amb una real explosió comercial. L'itinerari és canviat, ja que més del 80 % dels intercanvis passen, sobre vaixells del país, en circuit directe per un port català habilitat. Les guerres revolucionàries i napoleòniques porten anys de crisi, però el comerç català perdura mitjançant les seves exportacions tradicionals d'aiguardent, de vi i de fruita seca, les exportacions de productes estrangers i el comerç d'esclaus africans, condemnat al 1817 i només reprimit a partir del 1842. Al segle 19, els catalans són sempre atrets per Amèrica. Al 1844 Cuba és una illa catalana. El comerciant català és un personatge característic de la societat criolla. La fama del majorista o del detallista català suscita alhora enveja i admiració. "Jueus espanyols", els catalans són també "ianquis d'Espanya". La comunitat catalana és, almenys, percebuda com una minoria activa i amb esperit de grup. La cohesió descansa sobre la llengua que permet vehicular informacions sense que ho sàpigui la competència, sobre l'amor del país natal i sobre l'esperit d'empresa. L'especificitat de la immigració catalana al Nou Món s'ha mantinguda a l'època contemporània, com ho demostra la figura emblemàtica de l'indiano o de l'americano, de retorn al país després de fer fortuna a les Amèriques.